

**Міністерство освіти і науки України
ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти»
Білоцерківський національний аграрний університет
Дебреценський університет (Угорщина)
Університет Афійон Косатепе (Туреччина)
Університет економіки в Бидгощі (Польща)
Інститут Конфуція Київського національного лінгвістичного університету
Університет Савуа-Мон Блан (Франція)
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут»
Рівненський державний гуманітарний університет
Маріупольський державний університет
Криворізький державний педагогічний університет
Міжнародна перекладацька компанія Translatel
Федерація обмінів «Франція-Україна»
Бюро перекладів «АДМІРАЛ»**

МАТЕРІАЛИ

V Міжнародної науково-практичної конференції

**«Актуальні питання інтернаціоналізації вищої освіти в Україні
в умовах сучасних освітніх реалій»**

21-22 березня 2024 року

Біла Церква – 2024

ВЕЛИКА К.І., асистент кафедри іноземних мов

Білоцерківський національний аграрний університет, м. Біла Церква, Україна

ТЕРМІНОЛОГІЧНА СИСТЕМА ФІТОПАТОЛОГІЇ З ТОЧКИ ЗОРУ ПЕРЕКЛАДУ

Анотація: Понятійна система кожної науки потребує системності та упорядкування. Синонімічний ряд термінів, що мають єдине значення, або відмінність у класифікаціях понять впливає на процес перекладу і пошуку відповідника, змушуючи перекладача здійснювати додатковий аналіз термінологічної системи галузі науки у мові перекладу.

Ключові слова: термін, терміносистема, фітопатологія, перекладний словник, словник-довідник.

Кожна галузь науки має свою понятійну систему, що представлена у вигляді термінів. Фітопатологія не є винятком і послуговується своєю термінологічною системою. Значна частина термінів представлена латинськими детермінантами та запозиченнями. Під час перекладу латинські назви допомагають здійснити точну інтерпретацію термінів і вони є зрозумілими для всіх науковців світу. Однак, із паралельним розвитком науки по всьому світу виникають не лише нові терміни, інтернаціоналізми, що зрозумілі всім науковцям, а й назви понять, які окрім латинських детермінантів мають фітопатологічні терміни-синоніми у кожній мові перекладу. Також існує значна відмінність у класифікації термінів, що позначають симптоми, ознаки і назви захворювань в українській і англійських мовах. Різноманітне визначення понять для кожної мови перекладу із синонімічним рядом термінів ускладнюють процес пошуку відповідника, який повинен бути адекватним, точним та еквівалентним у науково-технічному перекладі.

Мета даної роботи полягає у аналізі проблематики термінологічної системи фітопатології та перегляді укладених термінологічних словників, словників-довідників з фітопатології, що в свою чергу слугують основним інструментарієм перекладача. Упорядкування термінологічної системи даної галузі науки впливає на створення бази перекладних фітопатологічних словників.

Науковці працюють над упорядкуванням єдиної термінологічної системи фітопатології. Комітет з фітопатології розглянув питання неоднозначності у визначенні термінології даної галузі (1942 р.), в той час як Американське фітопатологічне товариство вже публікувало список визначень та понять. З часом дані списки поступово оновлювались і доповнювались [2].

Питанням розвитку термінології у фітопатології, створенням фітопатологічних словників-довідників займаються багато вітчизняних та іноземних науковців: В. Пересипкін, Т. Зражевська, О. Недвига, С. Станкевич, Л. Жукова, Plant Pathology Committee, The American Phytopathological Society, P. Holliday, J. Cooper.

Словник-довідник з фітопатології за редакцією В. Пересипкіна (1985 р.) містить інформацію про найбільш поширені сільськогосподарські хвороби.

Синонімічний ряд хвороб подається після основної назви, зазначається латинська назва збудника, пояснюються основні фітопатологічні терміни. Завдяки алфавітному покажчику латинських назв збудників захворювань є можливість знайти точний відповідник сільськогосподарських хвороб у мові перекладу.

Словник понять і термінів з фітопатології О. Недвиги (2001 р.), подає основні терміни та поняття, а також розкриває зміст запозичених фітопатологічних термінів в українську мову, пояснюючи їх інтернаціональне походження. Окрім основних фітопатологічних термінів, додаються хвороби рослин, що раніше не зазначалися у підручниках з фітопатології через неповну інформацію про них.

Зокрема, у словнику-довіднику з фітопатології для підготовки фахівців першого (бакалаврського) рівня вищої освіти вказані синоніми назв хвороб та подані після основної назви в дужках, зазначений їх переклад як англійською, так і українською мовами [1]. Дана інформація значною мірою спростовує розуміння терміну і процес перекладу.

Завдяки укладеним фітопатологічним довідникам є можливість створити перекладні термінологічні словники. На теперішній час вже існують і електронні перекладні словники (Lingvo, PROMT, Multitran), що містять переклад основних термінів з даної галузі науки, але більша кількість назв хвороб можуть бути відсутніми тому, що дані словники не є повністю фітопатологічними. Перекладачу доводиться звертатися до вище зазначених словників-довідників, або до списків назв хвороб, опублікованих комітетами з фітопатології. У свою чергу, списки із визначеними термінами також можуть слугувати базою для створення перекладних термінологічних словників.

Словники-довідники та списки термінів з фітопатології полегшують роботу перекладача, допомагаючи знайти точний еквівалент перекладу, який відсутній в перекладному словнику. Наприклад, для захворювання з назвою *damping-off*, або *grown wart* потрібно знати збудник, щоб знайти еквівалент перекладу. Інформацію про дані захворювання можна знайти у опублікованому списку (1985р.) [3]. Відповідно до поданої інформації, знаходимо збудника *Fusarium acuminatum* Ell. & Ev., який спричиняє хворобу *damping-off* – фузаріоз, *Physoderma alfalfa* (Lagerh.) – *grown wart* – фізодерма.

Таким чином, із наглядного прикладу перекладу захворювання рослин, можна зробити висновок, що перекладач лише виконує переклад, послуговуючись наявною інформацією із офіційно затвердженого списку понять та термінів фітопатології. Здійснюється аналіз термінологічної системи науки, в сфері якої виконується переклад. Досконало структурована понятійна система, яка закріплена у словниках-довідниках мови перекладу допомагає знайти ймовірно правильний еквівалент. Укладені перекладні фітопатологічні термінологічні словники як в мові оригіналу, так і в мові перекладу пришвидшують цей процес, зменшують можливість допущення помилки у підборі відповідника назви хвороби, симптому чи ознаки через розбіжність понятійної системи і певних класифікацій у кожній мові перекладу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Перепелиця Л.О., Корево Н.І., Гуторчук С.Л. Словник-довідник з фітопатології для підготовки фахівців першого (бакалаврського) рівня вищої освіти: Житомир: ЖДУ ім. І. Франка. 2023, 109 с.
2. Definitions of some terms used in plant pathology. URL: <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0007153650800591?via%3Dihub>.
3. Common Names for Plant Diseases. URL: https://www.apsnet.org/publications/plantdisease/backissues/Documents/1985Articles/PlantDisease69n08_649.pdf.

УДК 811.111/.161.2:008

ФІЛІНСЬКИЙ В.Ю., асистент кафедри романо-германської філології та перекладу

Білоцерківський національний аграрний університет

ВЗАЄМОДІЯ ТА ПІЗНАННЯ КУЛЬТУРИ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ. АНГЛІЦИЗМИ В УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ

Розглянуто актуальні проблеми англіцизмів та висвітлено їхній вплив на мову та форму пізнання культури української та англійської мови. Охарактеризовано способи творення англіцизмів в англійській мові.

Ключові слова: англіцизми, культура, пізнання, слова іншомовного походження, семантична еволюція

У сучасному світі взаємодія та пізнання культури англійської та української мов є актуальним аспектом. Обмін між цими культурами відбувається через мову, літературу, мистецтво, музику та інші аспекти життя. В цьому контексті, вивчення англіцизмів в українській мові є важливим для вивчення впливу англійської культури та мови на українську.

Взаємодія культур англійської та української мов проявляється у багатьох аспектах. Відбувається це через літературу, музику, кіно та інші види мистецтва, а також через повсякденність - зокрема, у використанні англіцизмів у українській мові. [1, с. 50]

Мова є важливим засобом пізнання культури. Вивчення англійської мови допомагає українцям краще зрозуміти англійську культуру, традиції, та менталітет. Це сприяє розумінню та толерантності між різними культурами, розширює світогляд.

Англіцизм – різновид мовного запозичення: слово, його окреме значення, вислів тощо, які запозичені чи перекладені з англійської мови, також утворені за її зразком. Різновидом англіцизму є американізм – запозичення з американського варіанту англійської мови. Англіцизми в українській мові відображають вплив англійської культури та мови на українське суспільство. Їхня наявність спричинена культурними, економічними та технічними зв'язками між країнами. Англіцизми

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1

СУЧАСНІ ВЕКТОРИ РОЗВИТКУ ПЕРЕКЛАДАЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Ihnatenko V. Neural network and artificial intelligence in translation.....	3
Любимова Ю.С. Актуальні питання викладання китайської мови у закладах вищої освіти у вимірах сьогодення translation.....	5
Mykhailenko O. Scientific and technical translation as subfields of translation studies.....	7
Gronier T. Apprendre le français sur des textes de simone de beauvoir.....	8
Пилипенко І.О. Translation and its influence on intercultural communication.	12
Захарова Н.О. Відтворення категорії деминутивності під час перекладу дитячої літератури (на матеріалі книжок-картинок).....	13
Тарасюк А.М. Сугестивні мовні засоби створення образу жінки в релігійному дискурсі середньоанглійської мови.....	16
Мельник Л.М., Пасічник Н.С. Професійно значущі якості перекладача аграрної сфери.....	19
Береговенко Н.С. Прикметник як основний лексичний засіб вираження оціночного судження (на матеріалі «Кентерберійських оповідей» Джеффри Чосера).....	21
Чернищук Ю.І. Неологізм в сучасній лінгвістиці.....	25
Велика К.І. Термінологічна система фітопатології з точки зору перекладу.....	27
Філінський В.Ю. Взаємодія та пізнання культури англійської мови. англіцизми в українській мові.....	29
Кириленко М.О. Використання перекладацьких трансформацій в рекламному медіа дискурсі.....	31
Сазонова Ю.О. Інновації в перекладацькій діяльності з іспанської на українську мову: використання нових технологій.....	32
Гостра К.В. Особливості перекладу прецедентних феноменів культури	35
Боньковський О.А. Деякі аспекти термінологічного нормування в німецькій мові.....	37
Калитюк Л.П. Вербальне втілення категорії оцінки в давньопівнічній мові.....	39
Шайтор О.О. Структурні та стилістичні особливості фразеологізмів ченної, що містять концепт «Родина».....	41
Мацепура Л. Л., Горняк В. М. Основи художнього перекладу.....	43
Скопенко О.С., Мацепура Л.Л. Запозичення у словниковому фонді сучасної англійської мови: структурно-семантичний та функціональний аспект.....	45

СЕКЦІЯ 2

МІЖНАРОДНА АКАДЕМІЧНА МОБІЛЬНІСТЬ: МОЖЛИВОСТІ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Слуцький Я.С. Сутність прямої акультурації у роботі з іноземними студентами.....	48
---	----

СЕКЦІЯ 3

ПРОФЕСІЙНО-ОРІЄНТОВАНЕ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ І КУЛЬТУР В УМОВАХ МІЖНАРОДНОЇ АКАДЕМІЧНОЇ МОБІЛЬНОСТІ: ПЕДАГОГІЧНІ ТА ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ

Цвид-Гром О.П. Лінгвокультурологічна складова як чинник формування загальних компетентностей у здобувачів аграрних ЗВО.....	51
--	----